

LA/Minka Hauta-aho, Ulla Suotunen

RE/Jussi Välimaa

SU/Marjukka Hietaniemi

11.6.2020

Sosiaali- ja terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö VN 790/2020

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Eläketurvakeskukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle potilasvakuutuslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi potilasvakuutuslakia ja työeläkelakeja siten, että etuuden saajan näkökulmasta potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset palautettaisiin toissijaisiksi työeläkelakien mukaisten eläkkeiden osalta. Myös potilasvakuutuksesta maksettavien ansionmenetykskorvausten rahoitusvastuu suhteessa työeläkkeisiin poistuisi perhe- ja vanhuuseläkkeiden osalta. Potilasvakuutus olisi työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuuksien osalta edelleen rahoituksellisesti viimesijainen etuusjärjestelmä.

Hallituksen esitysluonnoksessa myös jatketaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhön paluun edistämisestä annetun lain voimassaoloa vuoden 2022 loppuun saakka.

Eläketurvakeskuksen kanta

Eläketurvakeskus pitää kannatettavana ehdotusta potilasvakuutuslain mukaisten ansionmenetykskorvausten säätämisestä etuudensaajan näkökulmasta toissijaisiksi työeläkkeeseen nähden. Työeläke on usein pitkältä ajalta karttunut etuus, kun taas potilasvakuutuksesta maksetaan tyypillisesti lyhytaikaisia korvauksia. Työeläke on usein jo maksussa silloin, kun potilasvakuutuskorvaus myönnetään. Potilasvakuutuskorvauksen maksaminen työeläkkeen lisäksi on etuudensaajalle selkeämpää kuin se, että potilasvakuutuksesta maksettavat ansionmenetykskorvaukset pienentävät työeläkkeen määrää. Myös käytännön toimeenpanossa on yksinkertaisempaa, että määrältään pysyvämpi työeläke voidaan maksaa etuudensaajalle sellaisenaan.

Hallituksen esitysluonnoksen kohdassa 4.1 (keskeiset ehdotukset) todetaan, että ”on selkeintä, että työeläkejärjestelmä maksaisi koko ansionmenetykskorvauksen ja toimeentulo muodostuisi ensisijaisesti työuran aikana karttuneesta vanhuuseläkkeestä tai perhe-eläkkeestä”. Korvauksensaajan näkökulmasta myös työeläkejärjestelmän työkyvyttömyys- ja kuntoutusetuudet

LA/Minka Hauta-aho, Ulla Suotunen

RE/Jussi Välimaa

SU/Marjukka Hietaniemi

11.6.2020

olisivat jatkossa ensisijaisia potilasvakuutuslain mukaisiin korvauksiin nähden. Siksi olisi selkeämpää ilmaista asia siten, että ”toimeentulo muodostuisi ensisijaisesti työuran aikana karttuneesta työeläkkeestä”.

Hallituksen esitysluonnoksen yksityiskohtaisissa perusteluissa työeläkelakien yhteensovittussäännösten osalta (TyEL 92 § ja 94 §) mainitaan, että muutos tehdään, koska potilasvakuutus on toissijainen työeläkkeisiin nähden. Kyseisissä säännöksissä säädetään, miten ensisijaiset etuudet vähennetään työeläkkeestä. Olisi selkeämpää kirjoittaa perusteluosioon muutoksen syyksi, että potilasvakuutuslain mukainen ansionmenetykskorvaus ei ole enää ensisijainen etuus.

TyEL:n 95 §:n 4 momentin yksityiskohtaisten perustelujen mukaan eläkelaitoksella olisi oikeus periä potilasvakuutuslain mukaan määrätystä ansionmenetykskorvauksesta vähennettyä työeläkettä vastaava määrä takaisin Potilasvakuutuskeskukselta. Perustelu ei ole täysin yhteneväinen säännöksen sanamuodon kanssa. Eläketurvakeskuksen mielestä perusteluja tulisi täsmentää.

Hallituksen esitysluonnoksessa arvioidaan, että työeläkejärjestelmälle aiheutuva korvausmenon lisääntyminen noin 12 miljoonalla eurolla ei olisi merkittävä suhteessa työeläkejärjestelmän vuotuisen noin 22 miljardin euron työeläkemaksutuloon. Hallituksen esitysluonnoksesta ei käy ilmi, sisältyykö 12 miljoonan euron korvausmenon lisääntymiseen myös perhe-eläkkeiden osuus.

Eläketurvakeskus pitää kannatettavana laskuperusteiden muutosta siten, että ehdotetusta muutoksesta ei tule työnantajille maksuluokkavaikutuksia. Hallituksen esitysluonnosta voisi täsmentää siten, että työkyvyttömyyseläkkeiden kustannuksia kohdennetaan **omien työkyvyttömyystapausten perusteella** työeläkejärjestelmässä sellaisille työnantajille, joiden palkkasumma on yli 2 miljoonaa euroa vuodessa tai enemmän. Maksuluokkavaikutuksen huomioiminen tarkoittaa työeläkejärjestelmän näkökulmasta muutosta eläkerekisteriin.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan Potilasvakuutuskeskus tarvitsee jatkossa korvauksen määrittämistä varten tiedon työeläkkeen määrästä ennen korvauksen määräämistä, joten työeläkelaitos saa käytännössä aina tiedon potilasvahingon sattumisesta ja voi sen perusteella lähettää takautumisvaatimuksen Potilasvakuutuskeskukselle. Eläketurvakeskuksen käsityksen mukaan tämä koskee vain ansionmenetykskorvauksen määrittämistä, joten selkeyden vuoksi esitysluonnosta voisi tältä osin täsmentää.

LA/Minka Hauta-aho, Ulla Suotunen

RE/Jussi Välimaa

SU/Marjukka Hietaniemi

11.6.2020

Ammatillisen kuntoutuksen edellytysten täytyessä henkilöllä on oikeus saada kuntoutusta työeläkejärjestelmästä. Potilasvakuutuksen perusteella maksettava kuntoutus ei kuitenkaan Eläketurvakeskuksen mielestä ole varsinaisesti toissijaista kuntoutusta, sillä edellytysten täytyessä henkilöllä voinee olla oikeus kuntoutukseen myös potilasvahingon perusteella. Hallituksen esityksen yksityiskohtaisia perusteluja TyEL:n 26 §:n osalta tulisi tältä osin täsmentää.

Ammatillisen kuntoutuksen osalta muulle kuin etuudensaajalle maksettavat kuntoutuskustannukset jäisivät käytännössä takautumisoikeuden ulkopuolelle. Tästä saattaa aiheutua työeläkejärjestelmälle hieman lisäkustannuksia.

Eläketurvakeskuksen mielestä hallituksen esitysluonnoksen voimaantulosäännöstä tulisi täsmentää. 1.1.2017 jälkeen sattuneiden potilasvahinkojen perusteella maksettavat ansionmenetykskorvaukset ovat vanhuuseläkettä saavalle henkilölle maksettuja ansionmenetykskorvauksia lukuun ottamatta ensisijaisia etuuksia ja ne on vähennetty työeläkkeestä. Työeläkejärjestelmällä ei voinee olla takautumisoikeutta Potilasvakuutuskeskukselta tällaisiin ansionmenetykskorvauksiin.

Voimaantulosäännöksestä tulisi kuitenkin käydä ilmi, miten ajalla 1.1.2017–31.12.2020 sattuneita potilasvahinkoja, joiden perusteella maksettavat ansionmenetykskorvaukset tulevat työeläkejärjestelmän tietoon vasta 1.1.2021 tai sen jälkeen, työeläkejärjestelmässä käsitellään. Jos hallituksen esitysluonnoksen voimaantulosäännöstä ei täsmennetä, tulisi myös 1.1.2017 – 31.12.2020 yhteensovittuihin työeläkkeisiin tulevat jatkohakemukset käsitellä 1.1.2021 voimaantulevan lain mukaan. Eläketurvakeskuksen mielestä tämä ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista.

Eläketurvakeskus pitää kannatettavana ehdotusta työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämiseksi annetun määräaikaisen lain jatkamista vuoden loppuun 2022 loppuun saakka, koska työkyvyttömyyseläkkeen ja ansioiden yhteensovittamista koskevan lineaarisen mallin on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2023 alusta.

Eläketurvakeskus